

Mateuteu ki he, mo e ngāue matatali 'o e ngaahi 'ohofi denial-of-service

Fuofua pulusí: Sepitema 2011
'Aputeiti fakamuimuí: Ma'asi 2025

Australian Government
Australian Signals Directorate

ASD AUSTRALIAN
SIGNALS
DIRECTORATE
ACSC Australian
Cyber Security
Centre

Te Tira Tiaki
Government Communications
Security Bureau

**National Cyber
Security Centre**
PART OF THE GCSB

Talateu

Ko e tohi ko 'ení na'e fa'u ia 'e he Australian Signals Directorate (ASD) 'i he fengāue'aki mo e New Zealand's National Cyber Security Centre (NCSC-NZ), Akamai Technologies Ltd mo e Cloudflare Pty Ltd, ko e tali ki he fakautuutu 'i he sīpinga 'o e ngaahi 'ohofi denial-of-service (DoS) 'i hotau vahefonuá. 'Okú ne 'oatu ha fakahinohino ki he ngaahi kautahá 'o kau ki he founga fakasí'isi'i uesia lelei tahá 'o tu'unga 'i he fakamanamana fakasiosio fakaonopooní, ke mateuteu ki he, mo ngāue atu ki he ngaahi 'ohofi DoS.

'Oku mau fokotu'u atu ke lau 'a e fale'i ko ení fakataha mo e ngaahi tohi 'a e ASD ko e [Internet of Things device](#) mo e [Secure your Wi-Fi and router](#). 'Oku tokoni 'a e ngaahi tohi ko 'ení ke faka'ehi'ehi 'a e kakaí mei he'enau tokoni'i o 'ikai 'ilo'i a e ngaahi 'ohofi DoS 'a ia 'e lava 'o uesia ai ha ní'hi kehé.

Ko e ngaahi 'ohofi DoS ko e ngaahi 'ohofi faka'ilekitulōnika kuo fa'u ke ne veuki pe holoki 'a e ngaahi ngāue 'initaneti 'o hangē ko e ngaahi uepisaití, 'imeilí mo e ngaahi sēvesi Domain Name System (DNS), ke ta'ofi 'a e a'u 'a e kakaí ngāue 'aki fakalaó. 'Oku fa'a a'usia 'eni 'aki hono lōmaki'i 'aki 'a e sēvesi 'initaneti 'a e teitá, ngaahi fakafehokotaki pe ha ngaahi kole ke fakakavenga ki he sēvesi pea holoki 'aki 'ene malava ke ngāue.

Ko e ngaahi 'ohofi DoS 'oku angamaheni ke fie ma'u ki ai ha fehū'aki lahi 'aupito kae lava ke ola lelei. 'Oku kamata ke lahi ange 'ene hokó, 'i he konga pē koe'uhí ko ha tupu 'i he lahi 'o e ngaahi me'angāue Internet of Things (IoT) 'oku faingofua ke uesiá. Koe'uhí 'oku fa'a fakamahu'inga'i 'e kinautolu fa'u IoT 'a e a'usia 'a e taha ngāue 'akí 'o laka ia 'i he malu faka'ilekitulōniká, 'e lava ke kau 'i he ngaahi me'angāue tu'u laveangofuá 'a e ngaahi me'angāue fakae'api angamaheni 'a ia 'oku fakafehokotaki ki he 'initaneti 'o hangē ko e ngaahi smart TV, tīpota 'uhilán, ngaahi vekiumé mo e ngaahi sisitemi malu'i 'Oku fa'a lava 'o uesia sí'isi'i 'a e ngaahi me'angāue ko 'ení 'e he kakaí ngāue koví ke fa'u 'aki ha 'botnet' 'o e ngaahi me'angāue ke fa'u mei ai 'a e tulēfiki netiueka ko 'ení, 'a ia 'e lava ke hoko ai 'a e tokoni 'o 'ikai 'ilo'i 'a e ngaahi 'apí mo e ngaahi kautahá ki he fa'unga 'okú ne faka'atā ke hoko 'a e ngaahi 'ohofi DoS.

'Oku tala 'e he 'ekitiviti fakamuimuí kuo uesia 'e he kakaí ngāue koví ha ngaahi me'angāue IoT lahi, tenau ala tuku atu ke haea pe fakatau atu 'a e fa'unga ko 'ení ki he kakaí faihia 'i he 'initaneti mo kinautolu 'okú nau heki komipiutá, 'a ia 'oku tupulaki 'enau tokanga ki hono fakahoko 'o e ngaahi 'ohofi DoS ki he ngaahi tāketi 'okú nau filí. 'I he ngaahi me'a lahi, 'oku fakahoko 'a e ngaahi 'ohofi DoS ke fakatupu ha tupulaki 'i he fo'u koloá mo ha mole fakapa'anga 'a ha kautaha, pe ke ma'u 'a e tokanga 'a e kakaí koe'uhi ko ha ngāue. Ko e fakatātā 'o e 'ekitiviti ko 'ení 'oku fakamatala'i ia 'i he fale'i 'a e ASD ko e [People's Republic of China-linked actors compromise routers and IoT devices for botnet operations](#).

I he lahi ange 'a e liliu fakamatala 'o tauhi fakakomipiuta 'a hotau fonuá pea tupu mo e lahi 'o e ngaahi me'angāue IoT 'oku 'ikai malu'í lelei 'a ia 'oku fakafehokotaki ki he 'initaneti, 'oku 'i ai mo e faingamālie 'e hokohoko atu ke lahi ange 'a e ngaahi 'ohofi DoS.

Ke veuki pe holoki 'a e ngaahi sēvesi 'initaneti 'a ha kautaha, 'oku ngāue 'aki 'e he kakai ngāue koví ha ngaahi founa 'e ní'íhi, 'o kau ai 'a e:

- afe'í ha voliume lahi 'o e tulēfiki netiueka 'oku 'ikai fie ma'ú ki he ngaahi ngāue 'initaneti 'i he feinga ke ngāue 'aki 'a e kotoa 'o e peeniufi netiueka 'oku 'ataá
- afe'í 'o e tulēfiki netiueka kuo liliú ki he ngaahi ngāue 'initaneti 'i he feinga ke ngāue 'aki 'enau ngaahi naunau ngāue fakakomipiutá
- ngāue 'aki 'o e ngaahi komipiuta lahi, ngaahi me'angāue IoT pe ngaahi me'angāue kehe 'oku fakafehokotaki ki he 'intaneti ke afe'í a e tulēfiki netiueká ki he ngaahi ngāue 'initaneti me'í he ngaahi feitu'u kehekehe pea 'i ha lahi 'oku lahi ange 'aupito, 'a ia ko ha fa'ahinga angamaheni ia 'o e 'ohofi Dos 'oku 'uhinga ki ai ko ha 'ohofi DoS 'oku tufaki (DDoS)
- fakamālohí 'o e lesisita tōmeini 'o e kautahá pe ko e ngaahi seeva DNS 'i ha feinga ke ofe'í mama'o 'a e kakai ngāue 'aki fakalaó me'í he ngaahi ngāue 'initaneti 'a e kautahá.

'Oku 'ikai lava 'a e ngaahi kautahá ke ta'ofi 'a hono tāketi kinautolu 'e he ngaahi 'ohofi DoS, ka 'oku 'i ai ha ngaahi founa 'e ní'íhi 'e lava 'e he ngaahi kautahá ke fakahoko ke teuteu ki he mo ala ke fakasi'isi'í 'aki 'enau uesiá. Ko e founa lelei tahá 'a e mateuteu ki he ngaahi 'ohofi DoS kimu'a pea hokó, koe'uhi ka 'ikai ha mateuteu, 'oku faingata'a pea 'ikai ola lelei 'a e ngāue matatali 'e fakahoko lolotonga ha 'ohofi DoS.

Neongo 'oku fakatefito 'a e tokanga 'a e ngaahi kautahá 'i hono malu'í kinautolu me'í he ngaahi 'ohofi DoS, 'oku totonu foki kenau fakahoko 'a e ngaahi founa ke faka'ehi'eni mei hono ngāue hala 'aki 'e he kakai ngāue koví 'enau ngaahi ngāue 'initaneti mo e ngaahi me'angāue 'oku fakafehokotaki ki he 'initaneti ke tāketi 'aki 'a e ní'íhi kehé.

Mateuteu ki he ngaahi 'ohofi DoS

I he tūkunga 'oku tupulaki 'a e lahi 'o e ngaahi 'ohofi DoS 'i he kotoa hotau vahefonuá, kimu'a pea fakahoko ha ngaahi founa ke mateuteu ki he ngaahi ohofi DoS, 'oku totonu ke 'uluaki vakai'í 'e ho'o kautahá 'a e ngaahi tu'utu'uni fakangāue ke fakapapau'í pe kuo pau ke kei ngāue 'a ho'o ngaahi ngāue 'initaneti takitaha lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS, pe 'oku tali pē 'a e ngaahi fakamoveuveu fakataimi ia ki he ngāue.

Kapau 'oku fie ma'ú 'e ho'o kautahá ke lahi ange hono ivi matatali 'o e ngaahi 'ohofi DoS, 'oku totonu ke ke fakahoko tō mu'a 'a e ngaahi founa ko 'ení, kapau 'oku totonu mo ala fakahoko, kimu'a pea hoko 'a e ngaahi 'ohofi DoS.

- Kapau 'oku ngāue 'aki 'e ho'o kautahá ha content delivery network (CDN), 'oku totonu ke ke fakahoko 'a e ngaahi founa makehe ko 'ení, kapau 'oku totonu mo ala fakahoko.
 - Vakai'í ke ngāue 'aki ha CDN 'a ia 'oku kau ai 'a e ngāue ke malu'í ho'o 'uluaki seeva uepisaití mei ha kalasi kehekehe 'o e ngaahi 'ohofi 'o e polokalamá mo e leia netiueká – ko e ní'íhi 'o e ngaahi CDN 'e ala kau ki ai 'a e ngaahi naunau ko 'ení ko ha kongá 'o ha firewall polokalama uepisaiti 'i he ngata'angá.
 - Faka'ehi'ehi mei hono fakahāhā ta'e'aonga ki he kakaí 'a ho'o tu'asila Internet Protocol (IP) 'o e fuofua seeva uepisaití, pea fakapapau'í 'oku malu'í ha ngaahi fakahāhā ki he kakaí me'í he ngaahi 'ohofi DoS.
 - Faka'ehi'ehi mei hono ngāue 'aki ha tu'asila IP ki ho'o fuofua seea uepisaití 'a ia 'e lava 'a e kakai ngāue koví 'o mahalo'í, 'o hangē ko ha, tu'asila IP 'i he netiueka tatau sapuneti 'o e ngaahi tu'asila IP 'o ho'o ngaahi ngāue 'initaneti 'a ia kuo fakahāhā ki he kakaí.

- Ngāue 'aki 'a e ngaahi founa pule'i 'o e a'u ki he netiueká ('o hangē ko ha firewall) ke fakapapau'i ko e CDN pē mo e ngaahi netiueka pule'i kuo fakamafai'i 'a ho'o kautahá 'e lava 'o a'u ki ho'o fuofua seeva uepisaití.
 - Vakai'i hono ngāue 'aki ha fakafehokotaki netiueka kehekehe 'oku tu'uloá, 'a ia 'e ala kau ki ai 'a e fakafehokotaki netiueka tāutaha, 'i he vaha'a ho'o fuofua seeva uepisaití mo ho'o taha fakahoko CDN, 'o kapau te ke fie ma'u ha tu'unga ma'olunga ange ki ho'o fuofua seeva uepisaití.
 - Toe fokotu'utu'u 'a e CDN, fuofua seeva uepisaití mo e ngaahi hingoa 'o e HTTP 'a e kalaieni ke fakalahi 'a e lahi 'o e fakapuliki 'oku fakahokó.
 - Vakai'i ke fakamavahevahe'i 'a e ngaahi fuofua seeva uepisaití koe'uhi ke ngāue kehe ki he ngaahi kole mei he ngaahi tu'asila IP 'oku si'isi'i ange 'ene fakatu'utāmakí mei he ngaahi kole mei he ngaahi tu'asila IP 'oku ma'olunga ange 'ene fakatu'utāmakí, kapau te ke fie ma'u ha tu'unga ma'olunga ange ke 'atā ai.
- Fakapapau'i 'a e fatongia mo e tu'unga 'o e ngāue 'oku tali ki he kau ngāue 'aki fakalao 'o ho'o ngaahi ngāue 'initaneti, founa ke tauhi 'aki 'a e fatongia ko iá, mo e fatongia 'oku 'ikai fie ma'u lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS.
 - Fakatau mai mo ngāue 'aki ha sēvesi fakasi'isi'i uestia 'o e 'ohofi DoS 'a ia 'oku tefito 'i he 'initaneti.
 - Vakai'i ke fakasi'isi'i 'a e ngaahi matavaivai ke 'ohofi 'aki ho'o kautahá 'aki hono:
 - tuku ki tu'a 'a e ngaahi ngāue 'initaneti tefitó ('o hangē ko e DNS) ki ha kakai fakahoko ngāue lelei 'a ia 'okú nau lava 'o matatali 'a e ngaahi 'ohofi DoS
 - fakamavahevahe'i 'o e ngaahi ngāue 'initaneti mahu'ingá ('o hangē ko e 'imeilí) mei he ngaahi ngāue 'initaneti kehe 'a ia 'oku lahi ange 'a e faingamālie ke tāketi'i ('o hangē ko e ngaahi uepisaití)
 - fakapapau'i ko e tulēfiki netiueka pē 'oku fekau'aki mo e (ngaahi) pooti netiueka 'o e ngāue 'initaneti 'oku fakangofua 'e he sēvesi fakasi'isi'i uestia mei he 'ohofi DoS.
 - Talanoa mo ho'o kau fakahoko ngāue 'o kau ki he ngaahi fakakiiki 'o 'enau ngaahi founa faka'ehi'ehi mo fakasi'isi'i uestia mei he 'ohofi DoS, 'o fakapatonu ki honau:
 - ivi malava kuo fakamo'oni'i ke ne matatali 'aki 'a e ngaahi 'ohofi DoS mei he toenga 'o e māmani
 - fakahā 'o e hisitōlia ngāue ki he ngaahi 'ohofi DoS fakatou'osi mo e sivi kakato 'o e 'ohofi DoS kuo fakamafai'i
 - malava ke fakasi'isi'i uestia 'iate ia pē 'a e meimei lahi taha 'o e ngaahi fa'ahinga 'o e ngaahi 'ohofi DoS 'o 'ikai ha kaunga ki ai 'a e tangatá, 'o hangē ko hono 'analaiso menuolo 'o e tulēfiki netiueká
 - founa ki hono fakamahu'inga 'enau ngaahi ngāue, 'o hangē pe ko e totongí kuo tu'upau pe 'oku kehekehe pē 'o fakatatau ki he tulēfiki netiueká mo e ngaahi naunau ngāue fakakomipiuta 'oku ngāue 'aki, pea pe te ke lava 'o fokotu'u ha fakangatangata ki he tohimo'uá.
 - ngaahi vaa'i me'a ke fakahā 'aki kia koe pe ki hono tamate'i 'enau ngaahi ngāue 'initaneti lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS
 - ngaahi ngāue kuo tomu'a fakangofua 'a ia 'e lava 'o fakahoko lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS
 - ngaahi fokotu'utu'u malu'i mei he 'ohofi DoS mo e kau fakahoko ngāue mei 'olungá.
 - Fakahoko 'a e ngaahi founa ke 'ilo'i 'aki 'a e ngaahi 'ohofi DoS, 'o hangē ko hono siofi 'i he taimi pē 'oku hoko ai mo e fakatokanga 'o e 'i ai ha sisitemi, tulēfiki netiueka, ngaahi naunau ngāue fakakomipiutá, mo e ngaahi fakamole fekau'aki mo iá.
 - Teuteu ha tatau tu'uma'u 'o ho'o uepisaití 'a ia 'e fie ma'u ki ai ha ngāue si'isi'i pē mo ha peeniufi ke tokoni ki he hokohoko atu 'o e ngāue lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS.
 - Ma'u mai pea ngāue 'aki 'a e ngaahi ngāue 'initaneti 'oku mātu'aki tu'uloa fakataha mo e peeniufi lahi, ngaahi naunau ngāue fakakomipiuta fe'unga, ngaahi tu'unga housi 'oku mafola fakasiokalafi mo e me'a sivi tulēfiki 'o e tefito 'i he 'initaneti ke ne li'aki 'a e tulēfiki netiueka 'oku 'ikai fie ma'u - 'oku

angamaheni ke kau heni hono ngāue 'aki ha CDN lelei ke ne fakapuliki 'a e koniteni uepisaiti tu'uma'ú mo malu'í ho'ó fuofua seeva uepisaiti meí he tulēfiki netiueka 'oku 'ikai fie ma'ú.

- Malu'í 'a e ngaahi hingoa tōmeini ho'ó kautahá 'aki hono ngāue 'aki ha loka lesisita, 'o fakapapau'í 'oku tonu 'a e ngaahi fakaikiiki fetu'utaki ki he lesisita tōmeini mo e ngaahi fakaikiiki kehé, mo muimui ki he fakahinohino makehe 'oku hā 'i he tohi 'a e ASD ko e [Domain Name System security for domain owners](#).
- Tauhi ke 'aputeiti 'a e ngaahi fakaikiiki fetu'utaki ho'ó kau fakahoko ngāué mo vahevahe faka'ilekitulōnika mo kinautolu 'a e ngaahi fakaikiiki fetu'utaki ho'ó kautahá, 'o fakapapau'í ko e kotoa 'o e ngaahi fetu'utaki 'oku 'atā 'o makatu'unga ia 'i he ngaahi tu'utu'uni 'a ho'ó kautahá, 'o hangē ko 'ení, houa 'e 24 'i he 'aho, 'aho 'e 7 'i he uike.
- Tuku atu mo e ngaahi fakaikiiki fetu'utaki out-of-band 'a ho'ó kautahá ko ha sēnolo fetu'utaki falala'anga ki ho'ó kau fakahoko ngāué, ki he taimi 'e 'ikai ngāue ai 'a e ngaahi sēnolo fetu'utaki angamaheni.
- Fa'u, fakahoko mo tauhi ha palani ngāue ki ha me'a kau ki he malu faka'ilekitulōniká, 'o fakakau ki ai 'a e ngaahi fa'ahinga kehekehe 'o e ngaahi 'ohofi DoS 'o ho'ó ngaahi ngāue 'initaneti takitaha 'a ia 'oku fie ma'ú ke ne matatali 'a e ngaahi 'ohofi DoS, mo ngāue 'aki 'a e palani 'o 'ikai toe sí'í hifo 'i he ta'u kotoa pē.
- Ko e ngaahi polokalama 'ātiteki ke malu'í 'a e fatongia 'oku lahi taha hono ngāue kovi 'akí 'a ia 'oku lahi ange 'a e ngaahi naunau ngāue fakakomipiuta 'okú ne ngāue 'akí pe hoko ai ha ngaahi fakamole fakapa'anga makehe ('o hangē ko hono seni 'o e ngaahi tohi SMS).
 - Ko e ngaahi malu'í 'oku kau ki ai 'a e fakangatangata 'o e tu'unga totongi mo hono fakamo'oni'í ko e ngaahi kolé na'e fakahoko ia meí ha tangata.
 - Fakahoko 'o e sivi 'ohofi DoS 'o kau ai hono tāketi 'o e ngaahi fehū'aki 'ikai 'uhinga lelei 'i he ngāue 'a e polokalamá.
 - Fakahoko 'a e sivi uta lahi ange ke 'ilo'í 'aki mo fakafoki 'a e ngaahi vekitōa DoS.

Ngāue matatali ki he ngaahi 'ohofi DoS

Kapau na'e te'eki ai ke mateuteu ho'ó kautahá ki he ngaahi 'ohofi DoS, te ke lava ke feinga ke fakahoko ha ni'íhi 'o e ngaahi founa 'i 'olungá lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS, neongo 'e sí'isi'í 'enau ala 'aongá pea 'e fie ma'ú taimi ke fakahoko ai ia, 'o fakasi'isi'í 'aki 'a e malava ho'ó kautahá ke ngāué.

'Oku totonu ke fakahoko 'e ho'ó kautahá 'a e ngaahi founa ko 'ení lolotonga 'a e ngaahi 'ohofi DoS, kapau 'oku totonu pea ala fakahoko.

- Ngāue 'aki ho'ó palani ngāue 'i ha me'a kau ki he malu faka'ilekitulōniká.
- 'Eke ki ho'ó kau fakahoko ngāué pe 'okú nau lava 'o fakahoko 'i he taimi pē ko iá 'a e ngaahi ngāue talí – kapau kuo te'eki ai kemou talanoa kimua 'o kau ki honau ivi ke talí, te ke ala 'ilo'í ai 'oku 'ikai kenau lava pe 'oku 'ikai kenau fie ngāue ki ai, pe tenau hilifaki atu ha ngaahi totongi makehe.
- Tu'usi 'a e ngāue 'oku 'ikai mahu'ingá pe to'o 'a e koniteni 'ikai mahu'ingá meí ho'ó ngaahi ngāue 'initaneti 'a ia 'okú ne tokoni'í ke ola lelei 'a e 'ohofi DoS lolotonga, 'o hangē ko e, ngāue 'aki ha tatau 'o ho'ó uepisaiti 'a ia 'oku 'ikai 'i ai ha'ane ngāue fekumi, koniteni lahi pe ha ngaahi faile lahi.
- Tauhi 'o e fetu'utaki mo ho'ó kau kasitomaá mo ho'ó kau fakahoko ngāué, kau ki ai ho'ó taha fakahoko ngāue fakasi'isi'í uestia 'ohofi DoS, pea hokohoko atu hono siofi 'o e 'atā 'a ho'ó ngaahi ngāue 'initaneti.
- Vakai'í ke liliu 'a e tu'asila IP 'o ho'ó fuofua seeva uepisaiti kapau 'oku tāketi'í fakahangatōnu ia, pea 'oua 'e fakahāhā ki he kakaí 'a e tu'asila Ip fo'ou 'oku 'ikai ke 'i ai ha ngaahi malu'í.
- Lipōti 'a e 'ohofi DoS ki he ngaahi fa'ahi fekau'akí, kau ai 'a e ASD mo e NCSC-NZ 'o hangē ko e kongā 'Contact details' 'o e tohi ko 'ení.

Faka'ehi'ehi meí he tokoni ki he ngaahi 'ohofi DoS

'Oku totonu ke fakahoko 'e ho'o kautahá 'a e ngaahi founnga ko 'ení ke faka'ehi'ehi ai mei ha'anau tokoni 'o 'ikai 'ilo'i ki he ngaahi 'ohofi DoS 'a ia 'e ala uesia ai ha ní'hi kehe.

- Faka'ehi'ehi mei hono fakahāhā 'o e ngaahi ngāué, ngaahi me'angāue IoT mo e ngaahi me'angāue kehe 'oku fakafehokotaki ki he 'initaneti 'a ia 'oku 'ikai fie ma'u, 'oku 'ikai malu hono toe fokotu'utu'ú pe oku 'ikai fe'unga hono tauhi.
- Toe fokotu'utu'ú ke malu, tauhi mo siofi 'a e ngaahi ngāué, ngaahi me'angāue IoT mo ha ngaahi me'angāue kehe 'oku fakafehokotaki ki he 'initaneti 'a ia 'oku fakae'a ki he 'initaneti.
 - Ko e fakahinohino makehe ki he ngaahi pisinisi iiki 'oku ma'u ia 'i he ngaahi tohi 'a e ASD ko e [Internet of Things devices](#) mo e [Secure your Wi-Fi and router](#).

Kapau 'oku fakahoko 'e ho'o kautahá ha ngaahi ngāue 'initaneti, 'oku totonu ke ke fakahoko 'a e ngaahi founnga makehe ko 'ení.

- Fakamu'omu'a hono toe vakai'i 'o e ngaahi tu'utu'uni 'oku fokotu'ú 'i he fale'i 'a e United States' Cyber security and Infrastructure Security Agency' (CISA) [UDP-Based Amplification Attacks](#).
- Siofi 'a e ngaahi vekitoo fakalahi tulēfikí 'i hono 'ilo'i kinautolu'ú pea malu'i ho'o ngaahi ngāue 'initaneti meia kinautolu.
- Toe fokotu'utu'ú hono ngaahi pule'i 'o e a'u ki he neitueka inbound mo e outbound ke fakangatangata 'a e a'u ki he ngaahi ngāue 'initaneti kuo fakamafai'i mo e ngaahi kautahá.
- Poloka 'a e a'u 'a e kakai 'a ia 'oku 'ikai 'ilo'i ki he ngaahi ngāue 'initaneti 'oku tu'u laveangofua ki he ngaahi ngāue 'initaneti 'oku tu'u laveangofua ki he fakalahi tulēfikí kapau 'oku 'ikai fie ma'u.
- Vakai'i 'a hono ngāue 'aki 'o ha founnga ngāue fakangangata tu'unga ke ne fakasi'isi'i 'a e ngaahi ola tamaki 'o e ngāue kovi, kapau 'oku 'ikai malava pe totonu 'a e poloká pe ngāue 'aki 'o e ngaahi pule'i 'o e a'u.

Fakamatala makehe

Ko e [Information security manual](#) 'a e ASD ko ha fa'unga ki he malu faka'ilekitulōniká 'a ia 'e lava 'a e ngaahi kautahá 'o ngāue 'aki ke malu'i 'enau ngaahi sisitemi mo e teitá meí he ngaahi fakamanamana faka'ilekitulōniká. Ko e fale'i 'i he [Strategies to mitigate cyber security incidents](#), fakataha mo e [Essential Eight](#), 'oku ne fakakakato 'a e fa'unga ko 'ení.

Ko e [New Zealand Information Security Manual](#) ko e tohi fakahinohino ia 'a e Puleanga Nu'usilá 'o kau ki he fakapapau'i 'o e fakamatalá mo e malu 'o e ngaahi sisitemi fakamatalá. Ko e tohi fakahinohino ia 'a e taha ngāue kuo fa'u ke ne fakakakato 'a e ngaahi fie ma'u 'a e kau ma'olunga 'i he kautahá ki he malu 'a e fakamatalá kae pehē ki he kau faifakataú, kau aleapau ngāue mo e kau taukei 'okú nau fakahoko ngāue ki he ngaahi kautahá.

'Oku 'atā ha fakamatala lahi ange 'o kau ki he ngaahi fa'ahinga kehekehe 'o e 'ohofi DoS 'i he ngaahi tohi 'a e CISA ko e [DDoS Quick Guide](#) mo e [Understanding and Responding to Distributed Denial-Of-Service Attacks](#).

Ngaahi fakaikiiki 'o e fetu'utaki

'I 'Aositelēlia, kapau 'oku 'i ai ha'o ngaahi fehu'i 'o kau ki he tohi fakahinohino ko 'ení [tohi ki he ASD](#) pe telefoni ki he 1300 CYBER1 (1300 292 371).

'I Nu'usila, ke lipōti ha me'a kau ki he malu faka'ilekitulōniká 'imeili ki he incidents@ncsc.govt.nz pe vakai ki he peesi 'initaneti ['a e NCSC-NZ](#) Uepisaiti lipōti ha me'a na'e hoko.

Fakamatala Faka'ata'atā

Ko e ngaahi fakamatala 'i he tohi fakahinohino ko 'ení 'oku natula fakalukufua pea 'oku 'ikai totonu ke lau koha fale'i fakalao ia pe fakafalala ki ai ka 'i ai ha fa'ahinga me'a pe ha me'a fakafokifā 'e hoko. 'I ha me'a mahu'inga, 'oku tonu ke ke fekumi ki ha fale'i fakapolofesinale totonu mo tau'ātaina 'o felāve'i mo e ngaahi tu'unga 'oku ke 'i aí.

'E 'ikai ke tali 'e he Kominiuelí ha fatongia pe ha mo'ua koe'uhi ko ha maumau, mole pe fakamole 'e hoko koe'uhi ko ha fakafalala 'i he fakamatala 'oku 'oatu 'i he tohi fakahinohino koeni.

Totonu ki he Hiki Tataú

© Kominiueli 'o 'Aositelēlia 2025

Tukukehe 'a e Silá mo ha feitu'u kehe 'oku tu'u ai, ko e ngaahi fakamatala kotoa 'oku tuku atu 'i he tohi ni 'oku fakamalumu ia 'i he [Creative Commons Attribution 4.0 International licence | creativecommons.org](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Ke 'oua 'e 'i ai ha veiveiua, ko e 'uhinga eni, 'oku ngāue 'aki pē 'a e laiseni ko 'ení ki he ngaahi me'a 'oku 'oatu 'i he tohi ngāue ko 'ení.

'Oku 'atā 'a e ngaahi fakaikiiki 'o e ngaahi makatu'unga takitaha 'i he uepisaiti 'a e Creative Commons 'o hangē ko e [Tu'utu'uni Fakalao ki he laiseni CC BY 4.0 | creativecommons.org](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Ngāue 'aki 'o e Silá

'Oku fakaikiiki 'a e ngaahi tu'unga 'a ia 'e lava 'o ngāue 'aki ai 'a e Silá 'i he Potungāue 'a e Palēmiá mo e uepisaiti Kapinetí [Fakamatala mo e Ngaahi Fakahinohino 'a e Sila 'o e Kominiuelí | pmc.gov.au](https://pmc.gov.au).

**Ki ha fakamatala lahi ange, pē ke lipōti ha me'a kau ki he malu
faka'ilekitulōniká, fetu'utaki mai kia kimautilu:**

cyber.gov.au | 1300 CYBER1 (1300 292 371)

Númeru ne'e disponivel atu uza deit iha Austrália Iaran.

ASD AUSTRALIAN
SIGNALS
DIRECTORATE

ACSC Australian
Cyber Security
Centre